

La crisi humanitària d'Haití

Haití és un país del Carib que al llarg de la seva història ha enfrontat a immensos desafiaments d'índole política i social, caracteritzats per una combinació entre la inestabilitat política, pobresa generalitzada i els grans desastres naturals recurrents que freqüenten al país. Des de la seva independència de les colònies franceses en 1804 ha experimentat innumbrables cops d'estat, conflictes interns i règims autoritaris que han impedit un correcte funcionament i desenvolupament de les institucions polítiques i econòmiques. És per això que, juntament amb la fragilitat en les seves estructures polítiques, apareixen també els fenòmens del suborn i de falta de cohesió social, que han contribuït al fet que la inestabilitat política i social persisteixi, de manera exponencial, al país haitià.

En termes de desafiaments socials, Haití conforma el país més pobre d'Amèrica Llatina i del Carib, aconseguint una taxa de pobresa estimada en un 60% i ocupant el lloc 163, de 191 països considerats en l'Índex de Desenvolupament Humà. El país haitià enfronta una de les taxes de pobresa

més altes de l'hemisferi occidental, amb la majoria de la seva població vivint en condicions d'extrema pobresa.

Per tal raó, Haití enfronta una complexa intersecció de problemes polítics i socials que s'han desbocat en la situació actual: després de mesos d'atacs armats contra la població civil haitiana, els grups criminals organitzats del país han unit forces per a exigir la renúncia del primer ministre, Ariel Henry.

Dissabte passat 2 de març de 2024 va ser l'inici de l'onada de violència que va sacsejar al país. Tot va començar quan A. Henry, actual primer ministre d'Haití, va viatjar a Kenya per a abordar la missió multinacional de seguretat aprovada per l'Organització de Nacions Unides: el Consell de Seguretat de l'ONU, va votar a favor per a autoritzar una tasca de seguretat per a protegir el país haitià de la creixent criminalitat. La resolució, que es va aprovar amb 13 vots a favor i 2 abstencions per part de la Xina i Rússia, va permetre que Kenya, després d'oferir-se per a liderar la missió, col·laborés

amb la Policia Nacional d'Haití per a dur a terme “operacions selectives” per a reforçar la seguretat. La idea que el Consell de Seguretat desplegués una força internacional a Haití es justifica en què el país ha trencat la llei i l'ordre.

La violència per part dels grups criminals organitzats es va intensificar quan el primer ministre Ariel Henry, que porta en el poder des del 5 de juliol de 2021, comunicés a la seva població que les eleccions se celebrarien d'aquí a 2 anys, a l'agost de 2025. Al final, la falta d'eleccions en un país, es manifesta en un gran buit legislatiu i normatiu en el poder. I Haití ha estat l'excepció.

Des de llavors, les bandes armades van assegurar que l'objectiu únic i últim que comparteixen és el d'aconseguir la sortida del poder del primer ministre. A més, les colles ja van enfortir el seu control sobre el país des del magnicidi del president Jovenel Moïse en 2021.

Membres de colles durant una protesta a Port-au-Prince en 2021 després de l'assassinat del president Jovenel Moïse. Crèdits a Victor Moriyama per a The New York Times.

És tal la repressió que estan exercint els grups criminals que ja s'han pres la vida de 3000 persones, han pres el control de grans i estratègiques zones del país o els seus assalts han provocat la fugida de més de 3000 presos que s'han unit a la rebel·lió. La conseqüència directa d'aquests fenòmens ha provocat una gran onada de refugiats, perquè molts civils haitians han decidit fugir de l'ona d'assassinats, segrestos i extorsions generalitzades.

Unes 15.000 persones van haver d'abandonar les seves llars la semana passada a conseqüència de la violència dels grups armats, que van provocar fugides en dues importants institucions penitencials d'Haití.

No obstant això, malgrat l'ajuda internacional que s'ha sol·licitat, la situació a Haití sembla que excedirà uns límits inexorables: James Chérizier, el líder més temut del crim organitzat ha amenaçat que *“si el primer ministre no dimiteix, hi haurà una guerra civil, un genocidi.”*

Una vegada explicada la situació actual, la comunitat internacional ha de preguntar-se: **per què Haití està submergida en un procés cíclic de violència?**

Ens trobem que en el cor de la situació haitiana hi ha un contracte social trencat, un Estat que no representa a la població i que demostra una absència en la vida de la gent. En els últims 30 anys Haití ha demostrat la seva dependència amb el món extern i aquesta dinàmica s'ha estès fins a la democràcia i el procés electoral, sent Ariel Henry el màxim exponent d'això, perquè va haver-hi un suport internacional en el nomenament del primer ministre i, de facto, va aconseguir convertir-se en el líder del país únicament amb el suport de la comunitat internacional, sense passar el seu nomenament per les urnes democràtiques del país.

Per això, la seva posició en ha derivat a la situació actual, perquè es va imposar una legitimitat des de fora amb l'esperança que l'elecció es convertís en alguna cosa sostingut i legitimat en el temps.

El tipus de violència que hi ha a Haití és estructural i aquesta pot ser derivada per la ruptura del contracte social. Al seu torn, la ruptura pot ser directa conseqüència del vehement abandó que ha sofert la població haitiana com, per exemple, viure sense aigua neta, sense electricitat, sense accés a l'educació, a facilitats de salut i als serveis bàsics en general. A més, tot l'explicat s'intensifica quan la població és sistemàticament exclusiva per als processos polítics que dictaran el futur del país.

És per això que el secretari general de

l'ONU, António Guterres, expressa la seva preocupació amb la situació a Haití i va exigir l'actuació immediata per part de les autoritats al país per a posar fi a la inestabilitat i violència, que podrà tenir un impacte durador en les següents generacions d'haitians. Aquesta ajuda ha de provenir dels socis internacionals i nacionals, totes dues parts "condicionades a superar els interessos personals i fer concessions", va dir el secretari general.

Guterres va fer un anomenat a tots els actors perquè es creuen les condicions necessàries per a la restauració de les institucions democràtiques. Només així s'aconseguirà una visió comuna i l'establiment d'una solució viable i creïble, via electoral per part de la societat del país.

“Vaig sentir tot el cansament d'un poble que porta molt temps bregant amb una cascada de crisi i condicions de vida inacceptables. Vaig escoltar el seu anomenat d'ajuda”, va afirmar el cap de l'ONU, assenyalant que actualment un de cada dos haitians viu en la pobresa extrema, sofreix fam i no té accés regular a l'aigua potable. A més, atès que el poble haitià enfronta desafiaments tan greus, el secretari general va lamentar que el pla de resposta humanitària de l'ONU, que requereix 720 milions de dòlars per a ajudar a més de tres milions de persones, només sigui finançat en un 23 per cent.

Conclusió:

“És una qüestió de solidaritat i justícia moral que la comunitat internacional faci un pas al

capdavant.”

Malgrat la dedicació dels treballadors humanitaris, que brinden assistència malgrat els obstacles socials i polítics del país, la solució no pot ser a prop si no es respecten els drets humans consolidats, es garanteixi un accés humanitari segur i a més, i punt essencial de la negociació, que es compti amb el poble haitià.

Només un diàleg nacional inclusiu ajudarà a posar fi a la inseguretat del país per a trobar solucions polítiques i socials duradores. La col·laboració del poble d'Haití és essencial perquè és l'única capacitat d'aconseguir un desenvolupament inclusiu i sostenible que trencarà amb el cicle històric de crisi, abordar desafiaments humanitaris i de seguretat i crear un context constitucional i polític estable.

La magnitud del problema exigeix el ple suport de la comunitat internacional, oferint la plena legitimitat al poble haitià per a determinar el seus passos.

Alba Hernández Peláez.

Referències bibliogràfiques:

- “Generaciones de haitianos” en riesgo, advierte Guterres, y pide fuerza internacional para ayudar a sofocar la violencia de las pandillas: <https://haiti.un.org/en/238829-‘generations-haitians’-risk-warns-guterres-calling-international-force-help-quell-gang>
- Rueda de prensa diaria de la Oficina del Portavoz del Secretario General: <https://press.un.org/en/2024/db240307.doc.htm>
- La ONU aprueba una misión de seguridad a Haití liderada por Kenia: <https://www.nytimes.com/es/2023/10/02/espanol/haiti-kenia-onu.html>
- Construcción de la paz, prevención de la violencia y apoyo a la resiliencia de las comunidades en Haití: <https://unsdg.un.org/es/latest/stories/construccion-de-la-paz-prevencion-de-la-violencia-y-apoyo-la-resiliencia-de-las>

Publicat per:

**Asociación para las
Naciones Unidas
en España**

United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades per els seus col·laboradors.